EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2016 05 19
COM(2016) 267 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2016 m. kovos su prekyba žmonėmis pažangos ataskaita,

parengta pagal Direktyvos 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos 20 straipsnio reikalavimus

{SWD(2016) 159 final}

I. APLINKYBĖS

Prekyba žmonėmis – tai suaugusiųjų ir vaikų pirkimas, pardavimas ir išnaudojimas. Tai – neigiamą poveikį asmenims, visuomenei ir ekonomikai darantis reiškinys. **Prekiautojai žmonėmis naudojasi žmonių pažeidžiamumu**, kurį gali didinti tokie veiksniai kaip skurdas, diskriminacija, lyčių nelygybė, smurtas prieš moteris, ribotos galimybės gauti išsilavinimą, etniniai konfliktai ir stichinės nelaimės.

Prekyba žmonėmis – tai nusikaltimas, kurį skatina paklausa ir pelnas. Tiek teisėtoje, tiek neteisėtoje ekonomikoje šis pelnas lemia tai, kad susidaro sudėtinga pasiūlos ir paklausos sąveika, kurią būtina nutraukti, norint šį nusikaltimą panaikinti.

Prekyba žmonėmis yra šiurkštus pagrindinių teisių pažeidimas, **ji yra aiškiai draudžiama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją.** Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 83 straipsnyje prekyba žmonėmis yra taip pat įvardyta kaip nusikaltimas. 83 straipsnyje išvardyti nusikaltimai vadinami „euronusikaltimais“. Tai yra ypač sunkūs tarpvalstybinio masto nusikaltimai.

Todėl labai svarbu, kad valstybės narės bendradarbiautų ir koordinuotų savo veiksmus, kaip yra numatyta **Direktyvoje 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos**[1] (toliau – Kovos su prekyba žmonėmis direktyva). Direktyvos 20 straipsnyje nustatyta, kad siekdamos prisidėti prie koordinuotos ir konsoliduotos ES kovos su prekyba žmonėmis strategijos, „valstybės narės perduoda Kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriui 19 straipsnyje nurodytą informaciją, kuria remdamasis jis prisideda prie Komisijos kas dvejus metus rengiamos pažangos, padarytos kovojant su prekyba žmonėmis, ataskaitos.“

Šiuo tikslu Komisija paskyrė ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatorių, kuris yra atsakingas už ES institucijų, ES agentūrų, valstybių narių bei tarptautinių subjektų veiksmų koordinavimą ir nuoseklumą, taip pat už naujų ES politikos sričių, skirtų kovai su prekyba žmonėmis[2], plėtojimą, bei esamų tokių politikos sričių tobulinimą.

Tai – **pirmoji Komisijos ataskaita dėl prekybos žmonėmis nuo tada, kai buvo priimta Kovos su prekyba žmonėmis direktyva**. Atsižvelgiant į tos direktyvos 27 konstatuojamąją dalį ir 19 straipsnį, ataskaita sudaryta iš trijų pagrindinių skirsnių: prekybos žmonėmis tendencijos, konkrečių kovos su prekyba žmonėmis veiksmų rezultatai ir valstybių narių pateikti statistiniai duomenys. Prie ataskaitos pridedamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas[3], kuriame pateikiama išsami ir visapusiška faktinė informacija, papildanti į šią ataskaitą įtrauktą informaciją. Be to, ataskaitoje nagrinėjami veiksmai, kurių Komisija ir visi kiti susiję suinteresuotieji subjektai ėmėsi pagal **2012–2016 m. Prekybos žmonėmis**

[1] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32011L0036
[2] https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-anti-trafficking-coordinator_en
[3] SWD(2016) 159

panaikinimo strategiją[4] (toliau – ES strategija). Komisijos politikos gaires išryškina šios ataskaitos išvados, į kurias bus atsižvelgta rengiant **laikotarpio po 2016 m. strategiją dėl prekybos žmonėmis**, kurią ketinama paskelbti 2016 m.

Be to, ataskaitoje nagrinėjamos pagrindinės ES kovos su prekyba žmonėmis politikos priemonės, įskaitant Europos migracijos darbotvarkę[5]; Europos saugumo darbotvarkę[6]; 2015–2020 m. ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planą[7]; 2015–2019 m. veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje[8]; 2016–2020 m. naują ES veiklos lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo srityje sistemą, taikytiną ES išorės santykiuose-[9], ir 2016–2019 m. ES strateginę veiklą siekiant lyčių lygybės[10].

Šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama klausimams, akcentuojantiems Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos ir ES strategijos visapusišką požiūrį. Visų pirma joje vertinama pažanga, padaryta įgyvendinant tris kriterijus: **baudžiamąjį persekiojimą** (daugiausia dėmesio skiriant finansiniams tyrimams), **apsaugą** (daugiausia dėmesio skiriant nacionaliniams nukreipimo mechanizmams) ir **prevenciją** (daugiausia dėmesio skiriant valstybių narių veiksmams, kuriais siekiama užkirsti kelią nusikalstamumui, kaip yra nustatyta Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos 18 straipsnyje).

Ši ataskaita grindžiama informacija, gauta iš trijų pagrindinių šaltinių: **nacionalinių pranešėjų sistemos ar lygiaverčių mechanizmų** surinkta informacija, kurią valstybės narės pateikė ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatoriui pagal Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos 19 ir 20 straipsnius; **ES pilietinės visuomenės kovos su prekyba žmonėmis platformos**[11] ir **ES pilietinės e. platformos** veikloje dalyvaujančių pilietinės visuomenės organizacijų informacija ir atitinkamų **ES agentūrų ir tarptautinių bei regioninių organizacijų** informacija.

Valstybių narių pateikta informacija daugiausia apima **2011–2013 m. laikotarpį.** Tačiau ataskaitoje taip pat pateikiama naujesnė informacija, įskaitant **2013–2014 m. laikotarpio statistinius duomenis**[12].

---

4 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52012DC0286

5 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_en.pdf

6 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

7 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/asylum/general/docs/eu_action_plan_against_migrant_smuggling_lt.pdf

8 https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/joint_communication_on_human_rights_and_democracy_en.pdf

9 http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/staff-working-document-gender-2016-2020-20150922_en.pdf

10 http://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/staff-working-document-gender-2016-2020-20150922_en.pdf

11 Visą informaciją apie ES pilietinės visuomenės platformą galima rasti Komisijos interneto svetainėje http://ec.europa.eu/anti-trafficking/.

12 2015 m. gruodžio mėn. valstybėms narėms buvo išsiųstas specialus prašymas pateikti 2013 ir 2014 m. statistinius duomenis.

II. PREKYBOS ŽMONĖMIS EUROPOS SĄJUNGOJE TENDENCIJOS IR KOVOS SU JA IŠŠŪKIAI

Yra sunku tiksliai įvertinti sudėtingo prekybos žmonėmis nusikaltimo mastą ES lygmeniu dėl šio nusikaltimo sąsajų su kita nusikalstama veikla ir nacionalinės teisės aktų skirtumų. Pastaraisiais metais Komisija su Eurostatu rinko atitinkamus statistinius duomenis. 2015 m. buvo paskelbta naujausia Eurostato ataskaita dėl prekybos žmonėmis[13], apimanti 2010–2012 m. laikotarpį.

2013–2014 m. laikotarpio statistinių duomenų[14], kuriuos valstybės narės pateikė šiai ataskaitai, tendencijos atitinka ankstesniojo laikotarpio tendencijas. Svarbu pabrėžti, kad šie duomenys susiję su užregistruotomis aukomis (tiek identifikuotomis, tiek numanomomis)[15]. Tačiau atsižvelgiant į šio reiškinio sudėtingumą yra tvirto pagrindo manyti, kad faktiniai prekybos žmonėmis aukų Europos Sąjungoje skaičiai yra gerokai didesni.

- Iš viso Europos Sąjungoje **užregistruota 15 846 prekybos žmonėmis aukos** (tiek identifikuotos, tiek numanomos).
- Labiausiai paplitusi išnaudojimo forma vis dar yra prekyba žmonėmis **seksualinio išnaudojimo** tikslais (67 proc. užregistruotų aukų), po jos – prekyba žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais (21 proc. užregistruotų aukų). Likusios 12 proc. užregistruotų prekybos žmonėmis aukų patyrė kitokių formų išnaudojimą.
- Daugiau kaip trys ketvirtadaliai užregistruotų aukų buvo moterys (76 proc.).
- Bent 15 proc. užregistruotų aukų buvo vaikai[16].
- **65 proc.** užregistruotų aukų buvo **ES piliečiai**.
- **Penkios pagrindinės ES šalys** pagal užregistruotų aukų pilietybę 2013–2014 m. buvo Rumunija, Bulgarija, Nyderlandai, Vengrija ir Lenkija. Tai – tos pačios šalys kaip ir 2010–2012 m. laikotarpiu.
- **Penkios pagrindinės ES nepriklausančios šalys** – Nigerija, Kinija, Albanija, Vietnamas ir Marokas.

---

[13] https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf

[14] Šiai ataskaitai duomenys buvo renkami kaip dalis tarpinio ir supaprastinto tyrimo, kuris buvo atliktas po dviejų Eurostato darbinių dokumentų dėl prekybos žmonėmis paskelbimo ir prieš bet kokį kitą oficialų duomenų rinkimą. Daugiau informacijos apie tai, kaip Komisija renka prekybos žmonėmis duomenis, galima rasti Eurostato statistiniame darbiniame dokumente „Prekyba žmonėmis“, 2015 m. leidimas.

[15] Pagal Kovos su prekyba žmonėmis direktyvoje pateiktą apibrėžtį „identifikuota auka“ reiškia asmenį, kurį atitinkamos valdžios institucijos oficialiai identifikavo kaip prekybos žmonėmis auką. Sąvoka „numanoma auka“ naudojama kalbant apie prekybos žmonėmis auką, kuri atitinka ES direktyvoje nurodytus kriterijus, bet jos kompetentingos valdžios institucijos oficialiai dar neidentifikavo kaip prekybos žmonėmis auką arba ji atsisakė oficialiai ir teisiškai būti identifikuota kaip prekybos žmonėmis auka. Kai kurios valstybės narės rinkdamos duomenis įtraukė abiejų kategorijų aukas, o kitos – tik vienos iš dviejų kategorijų aukas.

[16] Remiantis iš dalies pagal amžių išskaidytais valstybių narių pateiktais duomenimis.

- Dėl prekybos žmonėmis nusikaltimų su policija arba baudžiamosios teisenos sistema[17] formaliai susidūrė **6324** asmenys[18].

- Iš viso Europos Sąjungoje užfiksuota **4079** bylos ir priimta **3129** apkaltinamieji nuosprendžiai dėl prekybos žmonėmis.

Išsamesnė statistinių duomenų analizė pateikta prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

Lyginant duomenis pagal metus, bendras užregistruotų aukų skaičius 2013–2014 m. yra mažesnis nei Eurostato darbiniame dokumente 2010–2012 m. laikotarpiu užfiksuotas skaičius (2013 m. – 8034 užregistruotos aukos ir 2014 m. – 7812 užregistruotų aukų, palyginti su 2010 m. – 9710 užregistruotų aukų, 2011 m. – 9438 užregistruotos aukos ir 2012 m. – 10 998 užregistruotos aukos). Nors abiem laikotarpiais duomenų rinkimo metodai buvo panašūs, šiame etape nepatartina lyginti abiejų tyrimų duomenų – nei lyginant abu tyrimus, nei atskirų metų duomenis – dėl galimų skirtumų, susijusių su duomenų registravimo metodais ir teisiškai apibrėžtomis sąvokomis. Dėl to reikia nuodugniau išnagrinėti ir ištirti, kodėl esama metinių bendrųjų duomenų skirtumų ir, visų pirma, kokios yra priežastys, dėl kurių buvo užregistruota mažiau prekybos žmonėmis aukų. Be to, tai, kad per penkerių metų laikotarpį (2010–2014 m.) aukų kilmės šalys, kelionės tikslo šalys, išnaudojimo formos ir aukų profilis pagal amžių ir lytį išliko tokie patys, rodo, kad, nepaisant pastangų, padėtis nepasikeitė[19].

Atsižvelgiant į šiuos duomenis, svarbu, kad **valstybės narės ir toliau stengtųsi geriau rinkti duomenis apie prekybą žmonėmis (pagal amžių ir lytį), kad būtų galima stebėti šį reiškinį.** Duomenų rinkimas yra ne mažiau svarbus vertinant kovos su prekyba žmonėmis veiksmų poveikį. Abiejų laikotarpių statistikos tendencijų nuoseklumas rodo, kad **valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų, kad šis nusikaltimas būtų ištirtas**, **nusikaltimo vykdytojai patraukti baudžiamojon atsakomybėn, o galimos aukos identifikuotos**. Komisija yra įsipareigojusi remti valstybių narių pastangas šioje srityje. Tai reiškia, kad bus paskelbtos veiksmingesnės gairės ir renkami duomenis apie papildomus rodiklius, siekiant pagerinti duomenų patikimumą ir palyginamumą.

Išnaudojimo formų tendencijos

Prekyba žmonėmis – tai socialinis reiškinys, kuris gali būti įvairių formų. Jis kinta laikui bėgant ir paprastai priklauso nuo paklausos bei prekiautojų žmonėmis išradingumo. Kovos su prekyba žmonėmis direktyvoje pateiktas įvairių formų išnaudojimo sąrašas nėra baigtinis,

[17] Tai gali būti nacionaliniu lygmeniu įtariami asmenys, sulaikyti arba įspėti dėl nusikalstamos veikos asmenys. Dėl apibrėžties žr. Eurostato nusikalstamumo ir baudžiamosios teisenos metaduomenis (ESMS metaduomenų struktūra Euro SDMX) http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/crim_esms.htm

[18] Ne visos valstybės narės pateikė duomenų apie baudžiamosios teisenos procesą. Be to, nors dauguma valstybių narių nurodo individualius asmenis, kai kurios valstybės narės nurodo bylas ar nusikalstamas veikas, o ne individualius asmenis.

[19] Šios išvados taip pat įtrauktos į 2016 m. vasario mėn. Europolo ataskaitą dėl prekybos žmonėmis padėties Europos Sąjungoje (angl. *Europol Situation Report – Trafficking in human beings in the EU*).

todėl jį gali papildyti naujos išnaudojimo formos, kurioms taikoma prekybos žmonėmis apibrėžtis.

Siekdamos veiksmingai kovoti su visų formų prekyba žmonėmis, įskaitant naujas prekybos žmonėmis formas, ir užtikrinti prekybos žmonėmis tendencijų stebėseną, **valstybės narės ir kiti subjektai turėtų proporcingai paskirstyti šiai kovai skirtus išteklius**.

- ***Prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais***

Prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais vis dar yra labiausiai paplitusi prekybos žmonėmis forma Europos Sąjungoje. Remiantis 2013–2014 m. statistiniais duomenimis, užregistruota 10 044 tokio išnaudojimo aukos (67 proc. visų užregistruotų aukų). Daugiausia – tai moterys ir mergaitės (95 proc. užregistruotų aukų), nors kelios valstybės narės pranešė apie padidėjusį vyriškosios lyties aukų skaičių. Dauguma aukų patenka į sekso pramonę. Iš turimos informacijos matyti, kad prekiautojai žmonėmis vis labiau nuo matomų prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais formų pereina prie mažiau matomų formų, ir kad jie piktnaudžiauja savarankiškai dirbančių asmenų statusu.

Europolo duomenimis, gali būti, kad šalyse, kuriose prostitucija yra teisėta arba reguliuojama, seksualinių paslaugų teikimui įtakos turi pigios darbo jėgos paklausa, ir tose šalyse esant tokiai teisinei aplinkai prekiautojams yra kur kas lengviau išnaudoti savo aukas[20]. Išnaudojimo būdai taip pat kinta – nuo matomų prostitucijos formų pereinama prie mažiau matomų.

Iš šiai ataskaitai surinktų duomenų matyti, kad nepaisant iki šiol dedamų pastangų, kova su prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais nebuvo veiksminga ir tokios prekybos žmonėmis mastas nesumažėjo. Valstybės narės turėtų **tęsti ir net sustiprinti kovą su prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais.**

- ***Prekyba žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais***

Kelios valstybės narės nurodė, kad prekybos žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais aukų skaičius didėja (21 proc. visų užregistruotų aukų). Valstybės narės taip pat nurodė, kad didėja tokios prekybos žmonėmis vyriškosios lyties aukų skaičius, pvz., žemės ūkio sektoriuje. 2013–2014 m. statistiniai duomenys rodo, kad 74 proc. registruotų išnaudojimo darbe aukų buvo vyriškosios lyties[21].

Prekiautojai žmonėmis naudojasi leidimus dirbti, vizų išdavimą, darbuotojų teises ir darbo sąlygas reglamentuojančių teisės aktų vykdymo užtikrinimo ar kontrolės spragomis. Prekyba žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais toli gražu nėra naujas reiškinys Europos Sąjungoje, o dėl ekonomikos krizės pigios darbo jėgos paklausa padidėjo[22]: žmonės ES teritorijoje

[20] Ten pat.

[21] Valstybių narių duomenimis, pagrindiniai sektoriai, kuriuose išnaudojamos vyriškosios lyties aukos, yra žemės ūkio, statybų, viešbučių ir aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugų, apdirbamosios pramonės ir namų ūkio darbų sektoriai. Moteriškosios lyties aukos daugiausia išnaudojamos kaip namų ūkio darbuotojos.

[22] Europolo duomenys iš 2016 m. vasario mėn. Europolo ataskaitos dėl prekybos žmonėmis padėties Europos Sąjungoje.

parduodami arba į ją parduoti atvežami nemokamam arba itin menkai apmokamam darbui ir gyvena bei dirba tokiomis sąlygomis, kuriomis nepaisomas žmogaus orumas.

Vergovė namų ūkyje yra itin sunkiai nustatoma prekybos žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais forma. Dažniausiai jos aukos būna moterys ir mergaitės. Kadangi aukos išnaudojamos asmeniniame namų ūkyje, jos dažnai būna izoliuotos ir turi mažai arba jokių galimybių pranešti apie išnaudojimą arba nuo jo pabėgti.

Nors yra svarbu pabrėžti, kad ne visi išnaudojimo ES darbo rinkoje atvejai susiję su prekyba žmonėmis, kai kurie jų gali būti su tuo susiję. Tokiais atvejais **visos prekybos žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais aukos turi būti tinkamai identifikuotos ir joms turi būti suteikta reikiama pagalba.**

- ***<u>Prekyba žmonėmis kitų formų išnaudojimo tikslais</u>***

Remiantis 2013–2014 m. statistiniais duomenimis, 12 proc. aukų patyrė kitų formų išnaudojimą.

Kitos išnaudojimo formos, apie kurias pranešė valstybės narės, yra prekyba žmonėmis juos verčiant elgetauti, įtraukiant į nusikalstamą veiką, priverstinė santuoka, fiktyvi santuoka, organų išėmimams, prekyba kūdikiais ir mažais vaikais įvaikinimo tikslais, prekyba nėščiomis moterimis siekiant parduoti jų naujagimius, prekyba žmonėmis kanapių gamybos tikslais ir prekyba žmonėmis narkotikų kontrabandos arba prekybos narkotikais tikslais

Valstybės narės taip pat pranešė apie atvejus, kai žmonės **vienu metu nukenčia nuo kelių formų išnaudojimo**, pavyzdžiui, jie tampa prekybos žmonėmis tiek išnaudojimo darbe, tiek seksualinio išnaudojimo tikslais aukomis arba jie tampa prekybos žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais aukomis ir taip pat yra verčiami dalyvauti nusikalstamoje veikoje.

Valstybių narių ataskaitos rodo, kad daugėja **fizinę ar psichinę negalę bei vystymosi sutrikimų turinčių žmonių išnaudojimo atvejų.** Taip pat pranešta apie padažnėjusius **prekybos** etninės romų kilmės žmonėmis atvejų **priverstinio elgetavimo tikslais**. Prekybos žmonėmis aukos taip pat išnaudojamos kaip **narkotikų kurjeriai**, **kanapių auginimo** arba **sukčiavimo išmokų srityje** tikslais. Be to, valstybės narės pranešė, kad **nėščios moterys yra verbuojamos ir verčiamos parduoti savo naujagimius.**

Vis daugiau valstybių narių praneša apie priverstines santuokas[23] ir fiktyvias santuokas, susijusias su prekyba žmonėmis. Europolas nurodo, kad esant dabartinei migracijos ir

[23] Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad valstybės narės naudoja skirtingą terminiją, tačiau dažnai nurodo panašius reiškinius, visų pirma susijusius su fiktyviomis santuokomis ir santuokomis iš išskaičiavimo. Sąjungos teisėje dėl laisvo ES piliečių judėjimo naudojamas apibrėžtis galima rasti leidinyje „Vadovas, kaip kovoti su įtariamomis ES piliečių ir ES nepriklausančių šalių piliečių santuokomis iš išskaičiavimo, atsižvelgiant į Sąjungos teisės dėl laisvo ES piliečių judėjimo nuostatas, SWD(2014) 284 (angl. *Handbook on addressing the issue of alleged marriages of convenience between EU citizens and non-EU nationals in the context of EU law on free movement of EU citizens*) http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/swd_2014_284_en.pdf

pabėgėlių krizei galima tikėtis, kad vis daugiau migrantų ir prieglobsčio prašytojų bandys gauti leidimą gyventi ir dėl to padaugės priverstinių santuokų[24].

Prekybos vaikais tendencijos

Valstybės narės pranešė, kad prekyba vaikais yra viena labiausiai didėjančių prekybos žmonėmis tendencijų Europos Sąjungoje. 2013–2014 m. statistiniai duomenys rodo, kad iš 15 846 užregistruotų prekybos žmonėmis aukų Europos Sąjungoje, bent 2 375 buvo vaikai[25].

Prekybos žmonėmis tinklai orientuojasi į palankių socialinių ir ekonominių sąlygų neturinčias šeimas, kurios yra priverstos skolintis, o vėliau skolų grąžinti nebegali. Tokiais atvejais vaikai atimami iš vaikų kaip skolos grąžinimas.

Vaikai yra viena pažeidžiamiausių grupių, į kurias kėsinasi prekiautojai žmonėmis. Organizuotos nusikalstamos grupės prekybai žmonėmis renkasi vaikus, nes juos lengva verbuoti ir greitai pakeisti [26]. Nors prekyba vaikais yra plačiai paplitusi situacijose, nesusijusiose su migracija, iš gautos informacijos galima spręsti, kad šio reiškinio mastą padidino užsitęsusi migracijos krizė, kurios metu į ES atvykstančių vaikų skaičius eksponentiškai didėja[27]. Didelė dalis šių vaikų keliauja į ES ir ES teritorijoje nelydimi už juos atsakingo suaugusiojo, arba yra paliekami nelydimi po to, kai atvyksta į ES.

Identifikuoti vaikus, kurie yra prekybos žmonėmis aukos, ir nustatyti jų tikrąją tapatybę darosi vis sunkiau, nes dėl savo pažeidžiamumo jie tampa lengvesniu prekiautojų žmonėmis grobiu.

Prekyba vaikais priverstinio nusikalstamumo ir seksualinio išnaudojimo tikslais didėja. Nukentėjusiems vaikams gresia ne tik dar kartą tapti prekybos žmonėmis aukomis, bet ir **antrinė viktimizacija**, kai su jais elgiamasi kaip su nusikaltimo vykdytojais, o ne kaip su prekybos žmonėmis aukomis[28].

Komisija rekomenduoja suderinti ir koordinuoti pastangas siekiant užkirsti kelią prekybai vaikais ir kovoti su ja, sumažinti rizikos grupei priklausančių vaikų pažeidžiamumą, suteikti tinkamą paramą nukentėjusiems vaikams ir užtikrinti, kad vaikų apsaugos aspektas būtų įtrauktas į visas vaikams skirtas priemones, visų pirma stiprinant integruotas vaikų apsaugos sistemas ir jų tarpvalstybinį bendradarbiavimą[29].

[24] 2016 m. vasario mėn. Europolo ataskaita dėl prekybos žmonėmis padėties Europos Sąjungoje.
[25] Iš visų 15 846 užregistruotų aukų informacijos apie amžių buvo galima gauti tik iš 13 841 aukų. Todėl faktinis skaičius gali būti didesnis.
[26] 2014 m. Europolo žvalgybos pranešimas „Prekyba vaikais priverstinio išnaudojimo nusikalstamoje veikloje tikslais“ (angl. *Europol, Intelligence Notification, Child trafficking for exploitation in forced criminal activities*, 2014).
[27] UNHCR, http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php, 2015 12 22.
[28] Ten pat.
[29] Daugiau informacijos galima rasti Komisijos tyrime dėl didelės rizikos grupių http://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/study_on_children_as_high_risk_groups_of_trafficking_in_human_beings_0.pdf.

Prekybos žmonėmis tendencijos ir organizuotas nusikalstamumas

Paprastai prekyba žmonėmis yra **susijusi su organizuotu nusikalstamumu**, nors yra atvejų, kai aukos išnaudojamos vietos lygmeniu, o **pavieniai nusikaltėliai veikia savarankiškai**. Prekyba žmonėmis užsiimančioms nusikalstamoms organizacijoms būdingi laisvos struktūros, lankstūs, greitai prisitaikantys tinklai, kuriuos sieja giminystės ryšiai ar etninė priklausomybė. Organizacijų nariai dažnai keičiasi funkcijomis, o pačios organizacijos paprastai veikia keliose šalyse. [30]

Kadangi prekyba žmonėmis yra sunki organizuoto nusikalstamumo forma ir kelia didelę grėsmę saugumui, būtina nustatyti **suderintas ir tikslines ES politikos priemones**, kaip yra nurodyta **Europos saugumo darbotvarkėje.** Šios priemonės taip pat turėtų apimti **kovą su kitais tarpusavyje susijusiais nusikaltimais**, pavyzdžiui, dokumentų klastojimu, prekyba narkotikais, elektroniniais nusikaltimais, vaikų pornografija, neteisėtu migrantų įvežimu ir sukčiavimu išmokų srityje. **Tai, kad egzistuoja minėti susiję nusikaltimai, dažnai reiškia, kad prekyba žmonėmis nėra tiriama arba registruojama kaip toks nusikaltimas**[31]. Dėl nuolat kintančių prekybos žmonėmis formų ir prekiautojų žmonėmis gebėjimo prisitaikyti prie naujų aplinkybių šį nusikaltimą darosi vis sunkiau ištirti ir atitinkamus asmenis patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

Prekybos žmonėmis tendencijos migracijos ir prieglobsčio kontekste

Remiantis neseniai paskelbtu Komisijos komunikatu „Prioritetinių veiksmų pagal Europos migracijos darbotvarkę įgyvendinimo padėtis“[32], esama patikimų duomenų apie tai, kad **migracijos krize naudojasi prekyba žmonėmis užsiimantys nusikaltėlių tinklai, kurie taikosi į labiausiai pažeidžiamus asmenis, visų pirma moteris ir vaikus.** Prekiautojai žmonėmis vis labiau piktnaudžiauja prieglobsčio sistemomis, kurios ne visada yra susietos su nacionaliniais nukreipimo mechanizmais. **Nerimą kelia tai, kad itin padaugėjo iš Libijos atvykstančių nigeriečių moterų ir mergaičių** (2015 m. sausio–rugsėjo mėn. identifikuota 4371 moteris ir mergaitė (ankstesniais metais šis skaičius siekė 1008), iš kurių, Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Italijos biuro duomenimis, 80 proc. – prekybos žmonėmis aukos)[33], be to, baiminamasi, kad didėja prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais rizika.

Kaip vieną iš priemonių, skirtų spręsti 2015 m. migracijos krizę, ES gerokai sustiprino bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis, o prekyba žmonėmis yra viena iš pagrindinių bendradarbiavimo su Afrikos, Vakarų Balkanų šalimis ir Turkija sričių.

---

30 2016 m. vasario mėn. Europolo ataskaita dėl prekybos žmonėmis padėties Europos Sąjungoje.

31 Ten pat.

32 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/managing_the_refugee_crisis_state_of_play_20160210_lt.pdf

33 TMO biuras Italijoje http://www.italy.iom.int/index.php?option=com_content&task=view&id=341&Itemid=46

Reikėtų užtikrinti, kad visi subjektai vietoje ir kitose pirmos linijos priėmimo infrastruktūros vietose atliktų tokius veiksmus kaip patikrinimą, pirštų atspaudų ėmimą, trečiosios šalies piliečių tapatybės nustatymą ir identifikavimą **koordinuotai ir laikydamiesi migrantų antplūdžio valdymo požiūrio**, kad prekybos žmonėmis aukos būtų greitai identifikuotos ir perduotos, taip pat, kad joms būtų suteikta tinkama priežiūra ir apsauga. Todėl pirmieji su migrantų antplūdžiu susiduriantys darbuotojai turėtų būti tinkamai tam parengti[34].

Tendencijos, susijusios su naudojimusi internetu ir naujomis technologijomis

Internetas ir naujos technologijos organizuotoms nusikalstamoms grupėms suteikia galimybių surasti daug potencialių aukų, nuslėpti savo veiklą ir įvykdyti įvairių nusikalstamų veikų per trumpesnį laikotarpį ir daug didesniu mastu negu kada nors anksčiau. Valstybės narės pranešė, kad **dauguma prekybos žmonėmis aukų, ypač seksualinio išnaudojimo ir išnaudojimo darbe aukų, verbuojamos internetu.**

Reikia imtis veiksmų **dėl naujų technologijų, kaip prekybos žmonėmis aukų verbavimo priemonių, naudojimo ir užkirsti tam kelią**.

III. KOVOS SU PREKYBA ŽMONĖMIS VEIKSMŲ REZULTATAI

Dauguma valstybių narių pabrėžė, kad sunku **įvertinti kovos su prekyba žmonėmis veiksmų rezultatus ir poveikį**. Tačiau tik kelios yra parengusios atitinkamų rodiklių arba įvertinusios savo nacionalines strategijas ir veiksmų planus.

Siekdama užtikrinti veiksmingą ir toliaregišką politiką ir veiksmus, Komisija mano, kad itin svarbu **sistemingai vertinti valstybių narių strategijas ir veiksmų planus ir nustatyti veiksmų, kurių buvo imtasi, rezultatus ir poveikį**.

Šiame ataskaitos skirsnyje nurodomi pagrindiniai veiksmai, kurių valstybės narės ėmėsi Kovos su prekyba žmonėmis direktyvoje ir ES strategijoje nustatytose trijose pagrindinėse teminėse srityse. Šios sritys smulkiau aptariamos prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente. Komisijos tarnybų darbiniame dokumente taip pat pateikiama pavyzdžių iš valstybių narių ir veiksmų, kurių Komisija ėmėsi atitinkamose srityse.

1. Baudžiamoji teisė, tyrimai ir baudžiamasis persekiojimas

Vienas pagrindinių ES teisinės ir politikos sistemos prioritetų **– didinti prekybos žmonėmis tyrimų skaičių ir griežtinti prekiautojų žmonėmis baudžiamąjį persekiojimą**.

Nerimą kelia tai, kad **baudžiamojo persekiojimo ir nuosprendžių mastas tebėra mažas**, ypač palyginti su identifikuotų aukų skaičiumi. Nors atliekant šios srities tyrimus reikia tvirtų

[34] Žr. *Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings, Especially for Consular Services and Border Guards*, Europos Komisija, 2013 m.

įrodymų, kad būtų priimtas nuosprendis, iš šiai ataskaitai surinktos informacijos matyti, kad valstybės narės nepakankamai naudojasi veiksmingomis tyrimų priemonėmis. Paprastai finansiniai tyrimai atliekami ne reguliariai, o atsižvelgiant į kiekvieną atskirą atvejį, ir dažnai tokie tyrimai atliekami tik dėl turto susigrąžinimo[35]. Tai prieštarauja Finansinių veiksmų darbo grupės standartams[36] ir Tarybos rekomendacijoms[37].

Taip pat pranešta, kad tiek iki baudžiamojo proceso pradžios, tiek jo metu aukoms tenka pernelyg didelė našta. Iš tam tikros informacijos matyti, kad **dažnai policijos nuovadose atsisakoma aukoms suteikti pagalbą arba jos yra klaidingai identifikuojamos kaip pažeidėjos, todėl patraukiamos baudžiamojon atsakomybėn ir nuteisiamos.**

Iš gautos informacijos matyti, kad esama įrodymų, kad **dedamos pastangos rengti bendrus tyrimus ir sudaryti jungtines tyrimų grupes, ir kad dėl tokių pastangų įgyta teigiamos patirties ir padidėjo ES bendradarbiavimas** šioje srityje.

Ši informacija taip pat rodo, kad yra praktinių problemų dėl **arešto ir konfiskavimo** įvykdymo bylose, susijusiose su prekyba žmonėmis, be kita ko, **pajamų, gautų iš nusikalstamų veikų, nustatymo problemų** ir **neveiksmingo tarptautinio bendradarbiavimo**, kai lėšos pervedamos į ES nepriklausančią šalį. Kaip pranešama, **dėl finansinių tyrimų** padaugėja areštų ir atitinkamų konfiskavimo atvejų.

Dažnai prekiautojai žmonėmis **pasinaudoja teisėto verslo struktūromis, kad nuslėptų savo neteisėtą veiklą.** Kovos su prekyba žmonėmis direktyvoje įmonėms nustatytos teisinės prievolės, t. y. juridinių asmenų atsakomybė ir jiems taikomos sankcijos už prekybos žmonėmis nusikalstamas veikas (5 straipsnis). Nors vykdant verslo veiklą galima ir skatinti prekybą žmonėmis, ir padėti ją panaikinti, dauguma įmonių šio ryšio nesuvokia ir **tik kelios valstybės narės yra patraukusios juridinius asmenis baudžiamojon atsakomybėn, kaip yra nustatyta 5 straipsnyje**.

Iš Komisijos surinktos informacijos aiškiai matyti, kad svarbu, kad valstybės narės dėtų didesnes pastangas, **kad tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo atvejų padaugėtų,** o **aukoms tenkanti našta, kai jos teikia parodymus bylose, kad būtų surinkti įrodymai, sumažėtų**. Tai pasiekti būtų galima **nuolat rengiant specialius mokymus tyrėjams, prokurorams ir teisėjams ir sistemingai atliekant finansinius tyrimus** (pagal Finansinių veiksmų darbo grupės rekomendaciją) bei taikant kitas veiksmingas žvalgybos informacija grindžiamas tyrimų priemones, kuriomis būtų galima gauti įvairių įrodymų, kurie būtų naudojami kartu su aukų parodymais. Be to, valstybės narės turėtų skirti pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad galėtų tinkamai kovoti su šiuo nusikaltimu.

[35] Šis klausimas smulkiau aprašytas pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

[36] Finansinių veiksmų darbo grupė yra tarpvyriausybinis organas, kurį 1989 m. įsteigė valstybių narių atitinkamos jurisdikcijos ministrai.

[37] Visos ES valstybės narės buvo įvertintos dėl 2008–2011 m. atliktų finansinių nusikaltimų ir finansinių tyrimų Taryboje atliekant penktąjį ES tarpusavio vertinimų etapą.

2. Identifikavimas, apsauga ir pagalba

ES teisės aktai ir politika kovos su prekyba žmonėmis srityje grindžiami požiūriu, pagal kurį didžiausias dėmesys teikiamas aukoms. Tai reiškia, kad bendradarbiaujant su atitinkamomis paramos organizacijomis reikia nustatyti tinkamus ankstyvo aukų identifikavimo, pagalbos ir paramos joms mechanizmus.

Daugeliui valstybių narių vis dar yra sunku **besąlygiškai teikti pagalbą ir paramą aukoms ir užtikrinti jų apsaugą**. Prekyba žmonėmis tebėra nematomas nusikaltimas, nes **identifikuotų aukų skaičius vis dar nedidelis.** Iš tiesų, **daugelis prekybos žmonėmis aukų neidentifikuojamos ir todėl negali pasinaudoti savo teisėmis**. Buvo išreikštas susirūpinimas dėl **elgesio su aukomis, kai baudžiamojo proceso metu** jos gali būti bauginamos arba patirti antrinę viktimizaciją.

Pagal lytį ir amžių pritaikytos pagalbos ir paramos vis dar nepakanka; taip pat trūksta paslaugų, skirtų vyriškosios lyties prekybos žmonėmis aukoms. Prieglaudos ir gyvenamosios patalpos ne visada atitinka aukų poreikius, todėl daug vaikų ir suaugusiųjų palieka prieglaudas, kuriose neužtikrinama tinkama priežiūra.

Nors valstybės narės pranešė apie vaikų poreikiams pritaikytas priemones, nukreiptų vaikų skaičius vis dar mažas, o procedūrų, skirtų ilgalaikiams sprendimams rasti, nepakanka. Vis dar kyla sunkumų dėl globėjų skyrimo nukentėjusiems vaikams, o padėtį, ypač tarpvalstybinio bendradarbiavimo atvejais, pablogina tai, kad įvairiose valstybėse narėse taikoma labai įvairi praktika.

ES strategijoje numatyta konkreti priemonė, kuri patvirtinta Tarybos išvadose[38], pagal kurią valstybės narės raginamos parengti arba atnaujinti **nacionalinius nukreipimo mechanizmus siekiant koordinuoti su identifikavimu, pagalba, apsauga ir reintegracija susijusių subjektų veiksmus.** Remiantis Komisijos turima informacija, **daugiau nei pusė valstybių narių** [39] **oficialiai parengė savo nacionalinius nukreipimo mechanizmus.** Nors ES strategijoje raginama laikytis integruota vaikų apsaugos sistema grindžiamo požiūrio, **nukreipimo mechanizmų funkcijas vykdančių vaikų apsaugos tarnybų skaičius tebėra mažas.** Valstybės narės pranešė, kad nuo tada, kai pradėti taikyti mechanizmai, aukoms teikiamų paslaugų kokybė pagerėjo. Tačiau vertinti bendrą jų poveikį yra sudėtinga.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas, įskaitant **tarpvalstybinius nukreipimo mechanizmus**, taip pat labai svarbu tais atvejais, kai aukos yra parduodamos ne savo kilmės šalyje. Šiuo atžvilgiu, keičiantis informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie prekybos

[38] Europos Sąjungos Taryba savo išvadose palankiai įvertino ES strategiją ir paragino valstybes nares „sukurti arba atnaujinti funkcinius nacionalinius nukreipimo mechanizmus, dėl kurių susitarta ES politikos ciklo proceso metu, kuriais apibrėžiamos procedūros, kaip geriau nustatyti, nukreipti, apsaugoti bei paremti aukas ir įtraukti visas atitinkamas viešosios valdžios institucijas bei pilietinę visuomenę“,http://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/council-conclusions-new-eu-strategy_en.

[39] Airija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Graikija, Ispanija, Jungtinė Karalystė, Kroatija, Kipras, Latvija, Lenkija, Malta, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Vengrija.

žmonėmis aukas ir jų išnaudotojus , pagrindinis vaidmuo tenka **Šengeno informacinei sistemai**, kuri yra pagrindinė duomenų apie Europoje dingusius asmenis registracijos bazė. **Ateityje įdiegus atvykimo ir išvykimo sistemą**, kurioje bus kaupiami duomenys apie atvykstančius ir išvykstančius asmenis, kuriems taikomas arba netaikomas vizos reikalavimas, bus galima lengviau surasti ir identifikuoti trečiųjų šalių piliečius, kurie tapo prekybos žmonėmis aukomis.

Visos aukos turi būti traktuojamos vienodai, o valstybės narės turėtų dėti vienodai pastangų, kad visų išnaudojimo formų aukos būtų identifikuotos, apsaugotos ir joms būtų suteikta pagalba. Kovos su prekyba žmonėmis politikoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama būtent aukoms . Reikia atsižvelgti į visas išnaudojimo formas ir į visus atlikus individualų vertinimą nustatytus aukų poreikius.

Aukos turi būti visų pirma laikomos **teisių turėtojomis**, jos turi gebėti suprasti savo teises ir jomis naudotis. Todėl Komisija rekomenduoja imtis visų atitinkamų priemonių nacionaliniu lygmeniu siekiant užtikrinti **ankstyvą prekybos žmonėmis aukų identifikavimą** kartu su prievole suteikti aukoms pagalbą ir paramą, kai tik atsiranda pagrįstų priežasčių manyti, jog tokie asmenys yra aukos. Šioje srityje svarbiausia yra **oficialiai parengti arba sukurti nacionalinius nukreipimo mechanizmus**. Tokie mechanizmai turėtų būti reguliariai ir tinkamai **stebimi ir vertinami bendradarbiaujant su pilietine visuomene ir akademine bendruomene.**

Siekiant padėti prekybos žmonėmis aukomis tapusiems vaikams, reikėtų nustatyti **integruotą požiūrį į vaikų apsaugą**. Toks požiūris turėtų būti grindžiamas JT Vaiko teisių konvencijoje nustatytais standartais, įskaitant vaiko interesų užtikrinimą, ir globos sistemos stiprinimu. Galiausiai, siekiant anksti identifikuoti aukomis tapusius vaikus, itin svarbu, kad Šengeno informacinėje sistemoje būtų įdiegta įspėjimo apie vaiko dingimą funkcija.

3. Prevencija

Prekiautojų žmonėmis atžvilgiu atliekami tyrimai, jų baudžiamasis persekiojimas ir nuteisimas yra esminės kovos su prekyba žmonėmis priemonės. Tačiau šios priemonės pradedamos taikyti tik, kai nusikaltimas jau buvo įvykdytas ir šio nusikaltimo aukų pagrindinės teisės smarkiai pažeistos. Prekybą žmonėmis galima panaikinti tik tada, kai jai **apskritai yra užkertamas kelias** naudojant visas turimas ES ir nacionalinio lygmens priemones.

Prevencija turi būti taikoma platesniame šio pelnu ir paklausa grindžiamo nusikaltimo kontekste. **Norint užtikrinti, kad iš šio nusikaltimo pelno gaunantys ir aukas išnaudojantys asmenys būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn, reikėtų vadovautis žmogaus teisėmis grindžiamu požiūriu.**

Valstybės narės pranešė apie **plataus masto veiksmus, susijusius su prevencijos priemonėmis,** pavyzdžiui, mokymą ir informuotumo didinimą, kurių jos ėmėsi pagal Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos 18 straipsnį. Pranešta, **kad po pirmos linijos darbuotojų**

mokymų padaugėjo nustatytų prekybos žmonėmis atvejų. Vis dėlto **nedaug žinoma apie faktišką tokių veiksmų poveikį** paklausai ir prevencijai.

Gautoje informacijoje taip pat kalbama apie ***ad hoc*** **mokymo veiklos pobūdį, specializuotų mokymų stygių ir nepakankamai į lyčių aspektą ir vaikus orientuotą požiūrį.** Svarbu pabrėžti ir tai, kad reikia rengti specialius mokymus, **visų pirma apie įvairius prekybos žmonėmis formų ypatumus.**

Be to, valstybės narės atkreipė dėmesį į **privačiojo sektoriaus vaidmenį prekybos žmonėmis prevencijos srityje**.

Naudojimosi aukų teikiamomis paslaugomis kriminalizavimas

Valstybės narės mažiau dėmesio skiria teisės aktų pakeitimams, pagal kuriuos būtų baudžiami prekybos žmonėmis aukų teikiamomis paslaugomis besinaudojantys asmenys, kaip yra rekomenduojama **Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos 18 straipsnio 4 dalyje**. Šiuo metu maždaug **pusė valstybių narių naudojimąsi prekybos žmonėmis aukų teikiamomis paslaugomis žinant, kad tas paslaugas teikia prekybos žmonėmis aukos, laiko nusikalstama veika**[40].

Panašios tik siauresnės apimties **Direktyvoje dėl sankcijų darbdaviams**[41] jau nustatyta, kad valstybės narės privalo taikyti baudžiamąsias sankcijas darbdaviams, kurie naudojasi nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbu ar paslaugomis ir kurie žino, kad darbuotojas yra prekybos žmonėmis auka. Todėl akivaizdu, jog būtina užtikrinti nuoseklumą ir panaikinti visas esamas teisines spragas, dėl kurių atitinkami asmenys gali likti nenubausti.

Dažnai prekybos žmonėmis aukų teikiamų paslaugų naudotojų kriminalizavimas susijęs su prostitucija. Kalbant apie vaikų prostituciją, **Seksualinės prievartos prieš vaikus direktyva**[42] taip pat netiesiogiai padeda kovoti su prekyba vaikais, nes pagal ją valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad seksualiniai veiksmai su vaiku, kai naudojamasi vaikų prostitucija, būtų kriminalizuoti ir už juos būtų baudžiama bent laisvės atėmimo bausme.

Iš Komisijai pateiktos informacijos aiškiai matyti, kad **reikia griežtų apsaugos priemonių siekiant užtikrinti, kad baudžiamos būtų ne aukos**, **o jas išnaudojantys ir jomis besinaudojantys asmenys**. Kol tai nebus užtikrinta, aukos ir toliau bus laikomos nusikaltėlėmis ir pačios baudžiamos, o nusikaltimų vykdytojai ir išnaudotojai pelnysis iš tokio neveikimo. **Todėl be galo svarbu, kad būtų imtasi priemonių, įskaitant teisines priemones, siekiant užtikrinti, kad prekybą žmonėmis visų formų išnaudojimo tikslais skatinanti paklausa būtų sumažinta.**

[40] Šia ataskaita nesiekiama vertinti, kaip valstybės narės laikosi savo prievolių, kylančių iš direktyvos 18 straipsnio, nes tai bus padaryta atskiroje ataskaitoje, kaip to reikalaujama pagal 23 straipsnį. Šioje ataskaitoje pateikiama informacija nėra išsami ir neturi poveikio Komisijos išvadoms.

[41] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:LT:PDF.

[42] Direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija.

4. Finansinė parama, skirta kovai su prekyba žmonėmis ir teisinių įsipareigojimų įgyvendinimui

Vienas iš svarbiausių kovos su prekyba žmonėmis iššūkių, kuriuos nurodė ir valstybės narės, ir nevyriausybinės organizacijos, yra **menki ištekliai**, **nacionaliniu lygmeniu numatyti kovos su prekyba žmonėmis priemonėms, pagalbai aukoms ir prevencijos priemonėms.** Pasaulinė ekonomikos krizė taip pat turėjo neigiamą poveikį tokių lėšų paskirstymui.

Daugelyje valstybių narių praktinę pagalbą aukoms teikia ne valstybinės ar vietos valdžios institucijos, o nevyriausybinės organizacijos. Todėl svarbu užtikrinti šių organizacijų finansavimą, kad jos galėtų teikti veiksmingą ir tvarią trumpalaikę ir ilgalaikę pagalbą prekybos žmonėmis aukoms.

Siekiant veiksmingai kovoti su prekyba žmonėmis, reikia numatyti pakankamai biudžeto asignavimų ir tai daryti bendradarbiaujant su pilietine visuomene. Jeigu valstybės narės **veiksmingai panaudos visas** kovai su prekyba žmonėmis skirtas **ES lėšas** ir **įgyvendins ekonomiškai efektyvias nacionalines priemones**, tai duos apčiuopiamų ilgalaikio poveikio rezultatų.

IŠVADOS

Vertinant valstybių narių ir kitų suinteresuotųjų subjektų šiai ataskaitai pateiktą informaciją išryškėja keli **pagrindiniai uždaviniai**, kuriuos ES ir jos valstybės narės turi spręsti prioritetine tvarka ir tam skirti tinkamas pastangas ir išteklius.

Šiuo atžvilgiu, valstybės narės turėtų **kovoti su visų formų išnaudojimu ir tam teikti pirmenybę**; padidinti **tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo atvejų skaičių ir veiksmingumą**; stengtis **geriau rinkti duomenis** prekybos žmonėmis srityje; stengtis **anksti identifikuoti visas aukas**, be kita ko, sukuriant tinkamus tam skirtus mechanizmus; užtikrinti, kad visoms aukoms būtų teikiama **apsauga ir parama**; imantis visų veiksmų taikyti su lyčių aspektu susijusias priemones ir laikytis **į vaikus orientuoto** požiūrio; sutelkti dėmesį į **labiausiai pažeidžiamas aukas**, įskaitant rizikos grupei priklausančius vaikus; suteikti **tinkamą pagalbą aukomis tapusiems vaikams**; **užkirsti** kelią prekybai žmonėmis mažinant visų formų išnaudojimą skatinančią **paklausą**; sistemingai **vertinti savo šalies strategijas ir veiksmų planus**; kovai su prekyba žmonėmis skirti **pakankamai išteklių** ir **tikslingai bendradarbiauti su pilietine visuomene.**

Svarbu, kad valstybės narės **skatintų vyriausybes ir nepriklausomas institucijas reguliariai dalyvauti ES nacionalinių pranešėjų sistemos ar lygiaverčių mechanizmų tinklo veikloje**, kad vykdydamos **operatyvinę, strateginę ir stebėsenos veiklą** jos galėtų bendradarbiauti ir būti informuotos.

Jeigu valstybės narės ratifikuos visus susijusius tarptautinius ir regioninius dokumentus, bendros pastangos galės būti veiksmingesnės ir nuoseklesnės. Todėl reikia skatinti **glaudesnį tarptautinį bendradarbiavimą** keitimosi informacija, duomenų rinkimo,

mokslinių tyrimų, stebėsenos ir vertinimo srityse siekiant kuo labiau padidinti veiksmų poveikį ir išvengti pastangų dubliavimo bei sumažinti valstybių narių administracinę naštą.

Kovos su prekyba žmonėmis direktyva ir jos perkėlimas į nacionalinę teisę[43] buvo svarbus postūmis didinant informuotumą apie šio reiškinio mastą Europos Sąjungoje bei atsižvelgiant į būtinybę imtis daug įvairių kovos su šiuo reiškiniu priemonių prevencijos, apsaugos ir baudžiamojo persekiojimo srityse. Galiausiai, **valstybės narės, tinkamai ir iki galo įgyvendinusios šią ES direktyvą, užtikrins šio nusikaltimo prevenciją, jo vykdytojų baudžiamąjį persekiojimą ir, svarbiausia, aukų apsaugą.**

Komisija toliau sieks koordinuotų ir nuoseklių veiksmų kovos su prekyba žmonėmis srityje. Iki 2016 m. pabaigos Komisija paskelbs dar dvi ataskaitas dėl atitikties ir kriminalizavimo, kurių reikalaujama pagal Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos 23 straipsnį, ir laikotarpio po 2016 m. strategiją dėl prekybos žmonėmis.

[43] Šiuo metu 26 iš 27 valstybių narių, kurioms taikoma direktyva, pranešė Komisijai apie visišką jos perkėlimą į nacionalinę teisę.